

ИХТИСОСРО ЧӢ ГУНА БОЯД ИНТИХОБ КАРД?

Ихтисос навъи мушаххаси кор (фаъолият) дар доираи ин ё он касб аст. Шахс метавонад, ки дар доираи як касб чанд ихтисосро интихоб намояд. Баъд аз таҳсил аз рӯйи ҳар ихтисос тахассуси муайян дода мешавад. Масалан, касби **омӯзгорӣ** дорои тахассусҳои **омӯзгори синфҳои ибтидоӣ**, **омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик**, **омӯзгори забон ва адабиёти рус**, **омӯзгори таърих**, **омӯзгор-равоншинос (психолог)**, **омӯзгори мусиқӣ**, **омӯзгори физика**, **омӯзгори биология ва химия**, **омӯзгори география**, **омӯзгори математика ва информатика**, **омӯзгори тарбияи ҷисмонӣ**, **рассом-омӯзгор**, **китобдор-омӯзгор** ва ғайра аст.

Интихоби дурусти ихтисос барои ҳар як шахс муҳим ва ҳатто тақдирсоз аст, бинобар ин, дар интихоби ихтисос тавачҷуҳи зиёд бояд кард. Ҳангоми интихоби ихтисос ба эътибор гирифтани якчанд омил зарур аст. Пеш аз ҳама, довталаби азиз, бояд хуб биандешед, ки аз ин касб чӣ меҳоҳед ва аз он чиро интизоред, дар кадом соҳа фаъолият намудан ба Шумо бештар писанд аст ва касбу кори Шумо ба тарзи ҳаётатон чӣ таъсире расонида метавонад? Оё аз ин касбу ихтисос қаноатманд хоҳед шуд? Он воситаи таъмини рӯзгоратон мегардад ё не?

Ҳар як довталаб талаботи бозори меҳнато ба касбу ихтисосҳо ақалан барои 5-6 соли оянда бояд ба назар гирад, зеро дар ҳоли мавриди талаби бозори меҳнат набудани он касбу ихтисос ё нисбат ба талабот зиёд будани шумораи мутахассисони он соҳа манфиаташ ба соҳибкасб кам мерасад. Барои мисол, гарчанде ихтисосҳои самти ҳуқуқшиносӣ нуфузу эътибори баланд доранд, имрӯз дар бозори меҳнат барзиёд будани мутахассисони ин соҳа ҳис карда мешавад. Маълумотро қисман дар ин бора аз рӯйи пешбиниҳои чомашиносон ба воситаи шабакаи Интернет низ гирифтани метавон.

Интихоби касб ва ихтисос, албатта, кори шахсии ҳар кас аст, вале ҳангоми интихоби он таҷриба ва маслиҳати падару модар, омӯзгор, хешу ақрабо ва мутахассисони соҳаро ба эътибор гирифтани ба нафъи кас хоҳад буд.

Ҳамчунин, ҳангоми интихоби касбу ихтисос бештар хусусиятҳои ҷисмонӣю равонӣ худ – вазъи саломатӣ, дониш, лаёқату истеъдодро ба назар гирифтани зарур аст. Ҳар касбу ихтисос талаботи ба худ хос дорад, ки аз шахс қобилият, хислат, дониш ва маҳорати муайяно талаб мекунад. Масалан, касе, ки овозаш нохуш ё гулӯяш айбдору бемор бошад, овозхони хуб шуда наметавонад.

Касбу ихтисосро фақат бо хоҳиши худ интихоб кунед. Бидонед, ки бо ин касбу ихтисос Шумо шояд тамоми умр қору зиндагӣ намоед!

Ҳар кас бояд ихтисосеро интиҳоб созад, ки ба табиату қобилияташ мувофиқ бошад. Довталаб бояд, пеш аз ҳама, олами маънавии худ – шавқу ҳавас, меҳру садоқат ба касбу ихтисос, тафаккур ва қобилияту истеъдодашро ба назар гирад. Сипас бо ихтисосҳои мавҷудае, ки майли интиҳоби онҳоро дорад, шинос шуда, хусусияту талаботи онҳоро фаҳмида, лаёқату донишу тавону имкони худро ба эътибор гирифта, онҳоро ихтиёр кунад. Танҳо дар ҳамин сурат интиҳоби касбу ихтисос дурусту дақиқ ва бошуурона буда метавонад.

Инро ҳам доништан лозим аст, ки аз рӯйи ихтисоси интиҳобкарда мутахассисонро кадом муассисаҳои таълимӣ омода мекунад. Шумораи муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи олии касбӣ кам нест ва муҳим аст, ки барои дурусту дақиқ интиҳоб кардани онҳо низ довталаб имконият ва шароити худро дар мадди назар дошта, аз ҷумла **меъёрҳои зеринро ба эътибор гирад:**

- ✓ шакли таҳсил (рӯзона, шабона, ғоибона, фосилавӣ) ва намуди таҳсил (ройгон, пулакӣ);
- ✓ макони ҷойгиршавии муассисаи таълимӣ;
- ✓ зерсохтори муассисаи таълимӣ (хобгоҳ, китобхона, толорҳои варзишию фарҳангӣ);
- ✓ нуфуз ва эътибор (рейтинг)-и муассисаи таълимӣ;
- ✓ фикру ақидаи аҳли ҷомеа дар бораи муассисаи таълимӣ.

Шумо бояд то давраи бақайдгирӣ бо истифода аз ҷадвали ихтисосҳо (замимаҳои 1-ум-4-ум) интиҳобҳои худро муайян намоед.

Дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбии ҷумҳурӣ, ки ба низоми ИМД дохиланд, аз рӯйи беш аз 800 ихтисос мутахассисон омода карда мешаванд (замимаҳои 1-ум-3-юм). Ихтисосҳо аз рӯйи монандию наздикии фанҳои имтиҳон ба ҳам дар 5 гурӯҳи ихтисосҳо муттаҳид гардидаанд, ки ин таснифотро Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пешниҳоди Марказ тасдиқ кардааст:

- 1) табиӣ ва техникӣ;**
- 2) иқтисод ва география;**
- 3) филология, педагогика ва санъат;**
- 4) ҷомеашиносӣ ва ҳуқуқ;**
- 5) тиб, биология ва варзиш.**

Довталаб ҳуқуқи интиҳоби то 12 комбинатсияи ихтисосро вобаста аз муассисаи таълимӣ, шакли таҳсил (рӯзона, шабона, ғоибона, фосилавӣ) ва намуди таҳсил (ройгон, пулакӣ) дар доираи танҳо як гурӯҳи ихтисосҳо дорад. Довталаб интиҳобҳои худро дар рӯйхат бояд аз рӯйи бартарияшон ҷобачо гузорад, яъне комбинатсияҳои ихтисосҳои барои худ бештар мувофиқ ва писандро дар болотар бигзорад. Ба таври дигар гӯем, бартарии интиҳоб ин аст, ки бояд он комбинатсияи ихтисосе дар рӯйхати интиҳобҳо ба ҷойи аввал (аз ҳама боло) монда шавад, ки он барои довталаб писанд ва заруртар аз комбинатсияи ихтисосҳои интиҳобшуда аст. Сипас интиҳобҳои боқимондари (мувофиқи хоҳишаш) дар ҷойҳои дуюм, сеюм ва ғайра – то дувоздахум ҷобачо гузоштан лозим аст. Масалан, интиҳоби довталаби дорои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ё миёнаи касбӣ дар доираи гурӯҳи ихтисосҳои 1-ум чунин буда метавонад:

**Намунаи интихоби комбинатсияҳои ихтисосҳо дар гурӯҳи ихтисосҳои 1-ум
(барои довталабони дорои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ё миёнаи касбӣ)**

Р.г.	Ихтисос	Муассисаи таълимӣ	Шакли таҳсил	Намуди таҳсил	Забони таҳсил
1.	102050302 – Математика. Информатика	Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ, русӣ
2.	102050402 – Физика. Информатика	Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
3.	1310304 – Информатика	Донишгоҳи (славянии) Россия ва Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	русӣ
4.	010302 – Математикаи амалӣ ва информатика	Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М. В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе	рӯзона	ройгон	русӣ
5.	102050302 – Математика. Информатика	Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ, русӣ
6.	1310304 – Информатика	Донишгоҳи (славянии) Россия ва Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	русӣ
7.	1400101(04,07,08) – Таъмини барномавии технологияи иттилоотӣ	Донишгоҳи технологии Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ, русӣ
8.	19801010105 – Амнияти автоматонии системаи коркарди иттилоот ва идоракунии	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
9.	1690101 – Меъморӣ	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ; русӣ
10.	2020501 – Математика	Коллеҷи омӯзгории ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
11.	2400102 – Низоми технологияи иттилоотӣ	Коллеҷи техникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
12.	240010135 – Таъминоти барномавии коркарди маълумоти иқтисодӣ ва иттилооти корӣ	Коллеҷи технологии шаҳри Душанбе	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ

Интихоби довталаби дорои таҳсилоти умумии асосӣ дар доираи гурӯҳи ихтисосҳои 3-юм чунин буда метавонад:

**Намунаи интихоби комбинатсияҳои ихтисосҳо дар гурӯҳи ихтисосҳои 3-юм
(барои довталабони дорои таҳсилоти умумии асосӣ – синфи 9-ум)**

Р.т.	Ихтисос	Муассисаи таълимӣ	Шакли таҳсил	Намуди таҳсил	Забони таҳсил
1.	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
2.	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
3.	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
4.	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
5.	2020301 – Забон ва адабиёти тоҷик	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
6.	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
7.	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
8.	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
9.	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
10.	2020301 – Забон ва адабиёти тоҷик	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
11.	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Ҳисор	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
12.	2020301 – Забон ва адабиёти тоҷик	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Ҳисор	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ

Ҳамин тавр довталаб бо дарназардошти муассисаҳои таълимӣ, шакл ва намуди таҳсили тибқи нақшаи қабул пешбинигардида то 12 комбинатсияи ихтисосро чунин интихоб карда метавонад:

1) вобаста аз муассисаи таълимӣ:

а) барои довталабоне, ки таҳсилоти миёнаи умумӣ (пас аз хатми синфи 11-ум), ибтидоӣ ё миёнаи касбӣ доранд:

- аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *олии касбӣ*;
- аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *миёнаи касбӣ*;
- ҳам аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *миёнаи касбӣ* ва ҳам *олии касбӣ*;

б) барои довталабоне, ки таҳсилоти умумии асосӣ (пас аз хатми синфи 9-ум) доранд:

- танҳо аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *миёнаи касбӣ*;

2) вобаста аз шакли таҳсил:

а) барои довталабоне, ки таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ ё миёнаи касбӣ доранд:

- таҳсили *рӯзона*;
- таҳсили *шабона*;
- таҳсили *гоибона*;
- таҳсили *фосилавӣ*;
- шаклҳои *гуногуни таҳсил* (*рӯзона, шабона, гоибона, фосилавӣ*);

б) барои довталабоне, ки таҳсилоти умумии асосӣ (пас аз хатми синфи 9-ум) доранд:

- таҳсили *рӯзона*;

3) вобаста аз намуди таҳсил (новобаста аз он, ки довталаб кадом зинаи таҳсилотро дорост):

- таҳсили *ройгон*;
- таҳсили *пулакӣ*;
- ҳам таҳсили *ройгон* ва ҳам *пулакӣ*.

Довталаби хатмкарда ё хатмкунандаи синфи 9-ум низ ҳуқуқи дар доираи як гурӯҳи ихтисосҳо то 12 комбинатсияи ихтисосро вобаста аз муассисаи таълимӣ, танҳо тибқи таҳсили *рӯзона* ва намуди *ройгон* ва ё *пулакӣ* интиҳоб кардан дорад. Ҷаъбаи ихтисосҳои муайяно танҳо аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ, ки қабули донишҷӯён дар онҳо дар заминаи таҳсилоти умумии асосӣ – синфи 9-ум ба роҳ монда шудааст, интиҳоб карда метавонад.

Дар вақти бақайдгирӣ, ҳангоми интиҳоби ихтисосҳое, ки таълими онҳо дар муассисаи таълимӣ бо якчанд забон аст, довталаб забони таҳсилро мушаххас нишон дода наметавонад, зеро, агар тибқи нақшаи қабул таълими ихтисос бо якчанд забон пешбинӣ гардида бошад, тақсмоти донишҷӯёно ба гурӯҳҳои академӣ аз рӯи забони таҳсил баъди гузаштани онҳо аз озмуни тақсмот муассисаи таълимии дахлдор мувофиқи нақшаи қабул, балҳои бадастовардаи донишҷӯён ва хоҳиши онҳо анҷом медиҳад. Дар навбати аввал хоҳиши донишҷӯёне ба назар гирифта мешавад, ки нисбат ба дигарон балҳои зиёдтар доранд. Дар ҷадвали ихтисосҳо ва варақаи бақайдгирӣ забон(ҳо)и таҳсил барои ҳар як ихтисос дар муассисаи таълимӣ нишон дода мешавад. Вобаста ба ин, агар Шумо танҳо ба забони тоҷикӣ таҳсил кардан хоҳед (тавонед), пас, ҳамон ихтисос(ҳо)еро интиҳоб кунед, ки тибқи нақшаи қабул барояш(он) таълим ба забони тоҷикӣ пешбинӣ гардидааст ва баръакс, агар Шумо танҳо ба забони русӣ таҳсил кардан (хоҳед) тавонед, он ихтисос(ҳо)еро интиҳоб кунед, ки тибқи нақшаи қабул барояш(он) таълим ба забони русӣ пешбинӣ гардидааст.

Дар ёд доштан зарур аст, ки **озмуни тақсмоти довталабони комёб аз рӯи тартиб – бартарии** интиҳоби комбинатсияҳои ихтисосҳояшон, аз интиҳоби 1-ум то 12-ум, бонавбат **сурат мегирад**.

Бояд қайд кард, ки баъзе аз ихтисосҳо супоридани имтиҳони эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсус ё имтиҳонҳои иловагии тахассусиро талаб мекунад. Бинобар ин, довталабоне, ки чунин ихтисосҳоро интиҳоб мекунад, бояд имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсус (масалан, интиҳоби 9-ум дар ҷадвали 1-ум), ё имтиҳони иловагии тахассусӣ (масалан, интиҳоби 4-ум дар ҷадвали 1-ум) низ супоранд. Маълумоти бештарро дар бораи чунин имтиҳонҳо аз зербахшҳои **“Қисми В”** ва **“Қисми Г”** гирифта метавонед.

Ҳар як довталабро зарур аст, ки дар вақти бақайдгирӣ ба бартарии интиҳобҳои худ таваҷҷуҳи ҷиддӣ дода, мавқеи ихтисосҳои интиҳобкардаашро мувофиқи хоҳиши худ ба тартиби аз 1-ум то 12-ум дар рӯйхат дуруст нишон диҳад.

Довталабон бояд ҳангоми интиҳоби ихтисосҳои тиббӣ бо номгӯии бемориҳое, ки шахсони ба онҳо мубталогашта аз рӯйи баъзе ихтисосҳои тиббӣ ҳуқуқи таҳсил карданро дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ надоранд, шинос шаванд. Рӯйхати чунин бемориҳо (нигаред

ба замимаи 5), ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян кардааст (аз 25-уми сентябри соли 2018, № 475), дар нуқтаҳои бақайдгирӣ ва сомонии Марказ низ гузошта мешавад. Дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино, Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (ихтисосҳои самти тиб) довталабони дар озмуни тақсимот аз рӯйи ихтисосҳои ин муассисаҳо комёбшуда аз ташхиси тиббӣ мегузаранд. Ёдрас мекунем, ки тибқи натиҷаҳои ташхиси тиббӣ, ки Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино ва Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон ҳангоми қабули довталабони дар озмуни тақсимои ИМД-2019 комёбшуда гузаронида буданд, маълум карда шуд, ки баъзе аз довталабон гирифтори чунин бемориҳо буданд. Аз ин лиҳоз муассисаҳои таълимии номбурда довталабони мазкурро қабул накарданд.

Агар довталаб ихтисосҳои интиҳобкардааш ва ё ҳар гуна маълумоти дигарро дар варақаи бақайдгириаш тағйир додан хоҳад, онро танҳо дар давраҳои азнавбақайдгирӣ ба амал оварда метавонад.

Ҳангоми интиҳоби гурӯҳи ихтисосҳо ва комбинатсияи ихтисосҳо донишу маҳорати худ, шумораи ҷойҳои барои муассисаҳои таълимӣ ҷудошуда мувофиқи нақшаи қабули донишҷӯён ва талаботи бозори меҳнатро ба эътибор гиред.

Таҷрибаи солҳои гузашта нишон медиҳад, ки бинобар гурӯҳҳои ихтисосҳои 1-ум ва 2-юмро камтар интиҳоб кардани довталабони дорои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ ҳолҳои гузариши фаннӣ тибқи субтестҳои дахлдор дар онҳо ва бали гузариш аз рӯйи комбинатсияи ихтисосҳо нисбат ба комбинатсияи ихтисосҳои гурӯҳҳои ихтисосҳои дигар пасттар буд. Бинобар ин, бештари довталабони ин гурӯҳҳои ихтисосҳо ҳолҳои гузариши фанниро ба даст оварда тавонистанд ва дар озмуни тақсимот низ комёб шуда, донишҷӯӣ гардиданд. Аммо довталабони зиёде, ки интиҳобҳояшон аз гурӯҳҳои ихтисосҳои 3-юм, 4-ум ва 5-ум буд, ҳолҳои гузариши фанниро ба даст оварда натавонистанд. Инчунин, як қисми довталабони ҳолҳои гузариши фанниро ба дастовардаи гурӯҳҳои ихтисосҳои 3-юм, 4-ум ва 5-ум, ки шумораашон назаррас аст, ҳатто бо балҳои баланд аз озмуни тақсимот ба муассисаҳои таълимӣ берун монда, донишҷӯӣ нашуданд.

Ин ҳолат ба довталабони дорои таҳсилоти умумии асосӣ (синфи 9-ум) низ дахл дорад, танҳо бо ин фарқ, ки онҳо гурӯҳҳои ихтисосҳои 1-ум, 2-юм, 3-юм ва 4-юмро камтар интиҳоб карда, асосан ба гурӯҳи ихтисосҳои 5-ум майл карданд.

МАҲДУДИЯТҲО ДАР ИНТИХОБИ ИХТИСОС:

- ✓ таҳсили рӯзонаро аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти олиии касбӣ танҳо шахсони то 35-сола ва аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ танҳо шахсони то 30-сола интиҳоб карда метавонанд;
- ✓ ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ. Омодагии дифоии ҳарбӣ”-ро аз Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов ва ихтисосҳоро аз Донишкадаи ислонии Тоҷикистон ба номи Имоми Аъзам-Абӯҳанифа Нуъмон ибни Собит танҳо мардон интиҳоб карда метавонанд. Ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ. Омодагии дифоии ҳарбӣ”-ро аз Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов фақат мардоне метавонанд интиҳоб намоянд, ки таваллудашон на пештар аз моҳи октябри соли 1998 аст;
- ✓ шахсони гирифтори бемориҳои муайян аз рӯйи баъзе аз ихтисосҳои тиббӣ ҳуқуқи таҳсил карданро дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олиии касбӣ надоранд. Вобаста ба ин, доктарагон бояд ҳангоми интиҳоби ихтисосҳои тиббӣ бо феҳристи бемориҳои, ки шахсони гирифтори ҷунин бемориҳо аз рӯйи баъзе ихтисосҳои тиббӣ ҳуқуқи таҳсил карданро дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олиии касбӣ надоранд (нигаред ба замимаи 5), шинос шаванд. Дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино, Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (ихтисосҳои самти тиб) доктарагони дар озмуни тақсирот аз рӯйи ихтисосҳои ин муассисаҳо комёбшуда аз таҳлили тиббӣ мегузаранд;
- ✓ шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрвандии сокини Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо ихтисосҳои таҳсилашон пулакиро интиҳоб карда метавонанд, яъне ҳуқуқи интиҳоби ихтисосҳои таҳсилашон роигонро надоранд. Ҷунин шаҳрвандон ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ. Омодагии дифоии ҳарбӣ”-ро низ аз Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов интиҳоб карда наметавонанд (на таҳлили роигон ва на пулакӣ);
- ✓ доктарагони дорой таҳсилоти умумии асосӣ (хатмкарда ё хатмкунандаи синфи 9-ум) ихтисосҳои муайяноро танҳо аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ (коллекҳо), ки қабули донишҷӯён дар онҳо дар заминаи таҳсилоти умумии асосӣ – синфи 9-ум ба роҳ монда шудааст ва фақат барой таҳлили рӯзона интиҳоб карда метавонанд;
- ✓ доктараб ихтисос ё ихтисосҳои дорой имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсуси талаботашон гуногунро ҳамзамон аз якҷанд муассисаи таълимӣ интиҳоб карда наметавонад. Инҷунин интиҳоби ихтисосҳои дорой имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсуси талаботашон гуногун аз як муассисаи таълимӣ номумкин аст.